

УДК 343.97

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2022.26.29>

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ З СУБ'ЄКТАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Хоменко Олексій Миколайович,
здобувач
(Науково-дослідний інститут
публічного права, м. Київ, Україна)

Предметом наукового дослідження обрано адміністративно-правові аспекти взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони. Мета роботи спрямована на визначення сутності означеної взаємодії та характеризуванні її форм.

В умовах протидії повномасштабній російській військовій агресії, забезпечення якісної взаємодії державних органів, в тому числі та у першу чергу тих, що відносяться до сектору безпеки і оборони, є одним з найважливіших важелів забезпечення належного рівня захищеності інтересів України, а також прав, свобод і законних інтересів громадян. Разом із тим, форми такої взаємодії органів прокуратури наразі не мають детальної формалізації в національному законодавстві. Для всебічного вивчення цієї проблеми у дослідженні було застосовано метод аналізу документів і наукової літератури. Це дозволило: окреслити сутність понять «взаємодія» та «форми взаємодії»; виявити сутність взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони; окреслити форми взаємодії притаманні для органів прокуратури.

Результати дослідження свідчать про те, що уточнення форм взаємодії органів прокуратури здебільшого реалізується на підзаконному рівні та має на меті підвищення злагодженості роботи правоохоронних органів за окремими напрямками їх діяльності.

Зібрані відомості можуть бути застосовані в ході адміністративно-правового врегулювання взаємодії органів прокуратури та суб'єктів сектору безпеки і оборони, а також використані для проведення подальших досліджень.

Виходячи із результатів дослідження, доцільність спроб законодавчого визначення і врегулювання всеосяжного переліку форм взаємодії органів прокуратури видається дискусійною. Натомість, проблеми взаємодії в секторі безпеки та оборони варто врегулювати на рівні суб'єктів-учасників цієї діяльності.

Ключові слова: національна безпека, правоохоронні органи, адміністративно-правове врегулювання.

FORMS OF INTERACTION OF THE PROSECUTION BODIES WITH SECURITY AND DEFENSE SECTOR SUBJECTS

Khomenko Oleksii Mykolaiovych,
Applicant
(Research Institute of Public Law,
Kyiv, Ukraine)

The subject of scientific research is the administrative and legal aspects of the interaction of the prosecutor's office with the subjects of the security and defense sector. The purpose of the work is aimed at determining the essence of this interaction and characterizing its forms.

In the context of countering full-scale Russian military aggression, ensuring high-quality interaction between state bodies, including those primarily related to the security and defense sector, is one of the most important levers for ensuring an adequate level of protection of Ukraine's interests, as well as the rights, freedoms and legitimate interests of citizens. At the same time, the forms of such interaction between the prosecutor's offices do not yet have a detailed formalization in the national legislation. For a comprehensive study of this problem, the study used the method of analyzing documents and scientific literature. This made it possible: to determine the essence of the concepts of "interaction" and "forms of interaction"; to reveal the essence of the interaction of the prosecutor's office with the subjects of the security and defense sector; outline the forms of interaction characteristic of the prosecutor's office.

The results of the study indicate that the clarification of the forms of interaction between the prosecution authorities is mainly implemented at the sub-legislative level and aims to increase the coherence of the work of law enforcement agencies in certain areas of their activities.

The collected information can be used in the course of the administrative and legal regulation of the interaction between the prosecutor's office and the subjects of the security and defense sector, as well as used for further research.

Based on the results of the study, the expediency of attempts to legislatively define and regulate a comprehensive list of forms of interaction between the prosecution authorities looks debatable. At the same time, the problems of interaction in the security and defense sector should be resolved at the level of the subjects participating in this activity.

Key words: national security, law enforcement agencies, administrative and legal regulation.

Постановка проблеми. Повномасштабна російська агресія завдала суттєвого негативного впливу на всі сфери суспільного життя громадян України. В ситуації продовження активних бойових дій завдання державних органів, хоча самі по собі і не змінилися, але постали у якісно новому вигляді. Їх належне виконання та забезпечення наразі потребує підвищених зусиль від усіх державних органів. Наразі багато залежить не лише від потужності кожного органу окремо, але й від їх злагоджених дій, обов'язковою умовою успішності яких є високий рівень взаємодії.

В умовах війни найбільшої практичної та наукової уваги безперечно потребує діяльність суб'єктів сектору безпеки і оборони України. Нагадаємо, що згідно із Законом України «Про національну безпеку України» *сектор безпеки і оборони* складає: «система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, *правоохоронних* та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України» [1, ст. 1]. Підкреслимо, що у процитованому вище визначенні органи прокуратури безпосередньо не фігурують. Більше того, прокуратура взагалі жодного разу в тексті всього нормативно-правового акту не згадується.

Проте, у наведеній нормі закону йдеться про *правоохоронні органи*. З цього виводу наголосимо, що чинний Закон України 2014 року «Про прокуратуру», визначає останню як: «єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини,

загальних інтересів суспільства та держави» [2, ст. 1]. Отже, виходячи з цього визначення, правоохоронна діяльність є основною для органів прокуратури.

Разом із тим, термін «правоохоронний орган» докладно розкритий законодавцем ще в 1993 році в Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». І в кожній з своїх 26-ти редакцій цей нормативно-правовий акт чітко зазначає, що правоохоронні органи – це органи прокуратури... [3, ст. 1]. Тож, виходячи із викладеного, органи прокуратури є повноправним суб'єктом сектору безпеки і оборони. Отже, вони мають виконувати відповідні власні безпекові функції та взаємодіяти з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони.

В цьому контексті варто згадати, що призначення органів прокуратури закріплене у Конституції України та передбачає: «1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом» [4, ст. 131-1]. Разом із тим, форми, в яких має здійснюватися відповідна взаємодія прокуратури, не висвітлені в профільному для цього органу законі (за виключенням згадування в частині 2 статті 25 про *координаційні повноваження* Генерального прокурора, керівників відповідних прокуратур, їх перших заступників та заступників) [2].

Підсумовуючи викладене, має констатувати, що прокуратура є конституційним органом, якому притаманні специфічні функції. Водночас з цим, органи прокуратури представляють з себе важливу складову сектору безпеки і оборони, до складу якого входить велика кількість різноманітних суб'єктів (переважно державних органів). Інтенсивна взаємодія останніх між собою в безпековій сфері реалізується в межах визначених повноважень та необхідна для якісного забезпечення національної безпеки. При цьому важливо враховувати, що «органи державної влади ... зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [4, ст. 19]. Разом із тим, способи взаємодії прокуратури (за невеличким виключенням) фактично не зазначені, ані в Конституції України, ані в Законах України «Про прокуратуру» та «Про національну безпеку України».

Отже, в межах нашого дослідження відповіді потребують питання: які з конституційно закріплених напрямків діяльності прокуратури вимагають для свого провадження взаємодії з органами сектору безпеки і оборони; та в яких формах має здійснюватися така взаємодія?

В такому разі, предметом нашого дослідження будуть адміністративно-правові аспекти взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони, а методом дослідження – аналіз нормативно-правових актів та наукової літератури.

Аналіз останніх досліджень. Особливості діяльності органів прокуратури неодноразово ставали об'єктом дослідження науковців-правників. Особливу увагу проблеми прокуратури привернули до себе у зв'язку з реформуванням цього органу. Серед дослідників, які присвятили свої наукові роботи питанням діяльності органів прокуратури, наприклад, такі відомі вчені як: О. Бандурка, О. Безпалова, О. Гардецький, А. Горпенюк, Ю. Грошевий, О. Джафарова, І. Європіна, Д. Заброта, М. Івчук, О. Іщук, П. Каркач, В. Ключков, А. Комзюк, В. Корж, О. Кошман, С. Марченкова, О. Михайленко, М. Мичко, В. Сухонос, С. Шатрава, П. Шумський та багато інших.

Також безпосередньо взаємодію органів прокуратури з іншими суб'єктами розглядали такі вчені як; Г. Борейко, О. Броневицька, Є. Вандін, Д. Великодний, В. Єднак, Т. Колеснік, Ю. Лісіцина, В. Луцик, В. Навроцька, В. Норт, Г. Попов, І. Серкевич, Б. Телефанко та інші.

Не дивлячись на достатньо велику кількість наукових досліджень, форми взаємодії органів прокуратури саме із суб'єктами сектору безпеки і оборони, на наш погляд, залишаються недостатньо вивченими.

Крім того, в контексті зазначеного, варто навести декілька цитат інших дослідників схожої тематики: 2010 рік – Г. Попов: «... необхідно зауважити, що проблема взаємодії органів прокуратури України ... не знайшла свого належного наукового розроблення» [5, с. 141]; 2015 рік – Т. Колеснік: «... особливої актуальності та значущості набуває з'ясування специфіки взаємозв'язків органів прокуратури з органами державної влади... Варто звернути увагу, що на законодавчому рівні механізм взаємодії органів прокуратури з іншими державними органами відсутній» [6, с. 15]; 2019 рік – В. Єднак: «акцентуючи увагу на досить поверховій законодавчій регламентації форм і методів указаної взаємодії, варто відмітити, що на законодавчому рівні практично не має положень, що визначають матеріально-правові та процедурні засади організації й здійснення такої взаємодії» [7, с. 174]; 2022 рік – Д. Великодний: «незважаючи на підвищений інтерес вітчизняних науковців до досліджуваної проблематики (взаємодія прокуратури з органами публічної влади), досі не вирішеним залишається процес взаємодії вказаних суб'єктів щодо захисту інтересів держави. Разом з тим, як показало дослідження, нині не існує єдиного системного та комплексного нормативно-правового акту, який би регламентував порядок такої взаємодії у різних ситуаціях» [8, с. 36; 39].

Усе зазначене дозволяє стверджувати, що проблема взаємодії органів прокуратури з іншими державними органами досліджується вже щонайменше понад десятиріччя і при цьому, виходячи з хронології наведених цитат, не знаходить свого остаточного рішення ані в науці, ані в нормативно-правовій базі. Наголосимо, що такий стан справ зберігся навіть після прийняття нового Закону України «Про прокуратуру» (в 2014 році). Не завдали суттєвого впливу на розвиток ситуації й подальші достатньо активні спроби законодавців реформувати систему прокуратури. Отже, проблематика визначення форм взаємодії органів прокуратури й досі залишається актуальною.

Виходячи з усього викладеного, доцільним видається обрати метою дослідження: визначення сутності та форм взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони. Досягнення означеної мети потребує виконання таких дослідницьких завдань: окреслити сутність понять «взаємодія» та «форми взаємодії»; виявити сутність взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони; окреслити форми взаємодії притаманні для органів прокуратури.

Виклад основного матеріалу. Оскільки наукове вивчення будь-якої проблеми варто розпочинати із визначення основних понять, ми одразу звернемося до відомостей, які характеризують поняття «взаємодія». Проте, спочатку розглянемо, як цей термін використовується законодавством.

Наразі національна нормативно-правова база застосовує слово взаємодія понад десяток разів. Найбільш цікаві для нашого дослідження визначення містяться в наказах Міністерства внутрішніх справ України та Адміністрації Державної прикордонної служби України. Звісно ж нормативно-правові акти перерахованих органів не можуть стосуватися визначення особливостей діяльності прокуратури. Адже Закон України «Про прокуратуру» чітко проголошує, що: Організація та діяльність прокуратури України, статус прокурорів визначаються Конституцією України, цим та іншими законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. (Крім того, в названому законі окремо наголошено, що) на прокуратуру не можуть покладатися функції, не передбачені Конституцією України» [2, ст. 4; ч. 3 ст. 2]. Проте, відомості наведені в наказах МВС та Держприкордонслужби цілком придатні для аналізу змістовного наповнення терміну «взаємодія».

Отже, під «взаємодією» відомчі нормативно-правові акти пропонують розуміти: «узгоджені за метою, завданням, місцем, часом та способом виконання завдань дії під-розділів для досягнення мети» [9]; «спосіб забезпечення ... контролю, який полягає у спільній діяльності контрольних органів і служб, спрямованій на здійснення пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів у межах їх компетенції» [10].

Цікаве визначення поняття «взаємодія» наведено також у Словнику професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України. В ньому «взаємодія» розтлумачена як: «узгоджені за місцем, метою, порядком та часом, сигналами і способами взаємного оповіщення для найбільш ефективного використання сил і засобів під час виконання поставлених завдань дії військових формувань держави і взаємодіючих правоохоронних органів» [11].

Виходячи із наведеного, «взаємодія» державних органів представляє з себе узгоджену сумісну діяльність декількох суб'єктів, яка спрямована на досягнення певної мети та відбувається із взаємним впливом її учасників один на одного. При цьому, «взаємодія» є явищем з великою кількістю складників.

Разом із тим, варто навести ще одне визначення, яке пропонує Філософський енциклопедичний словник. Останній визначає «взаємодію» як: філософську категорію (яка веде свою історію ще з античності. Наразі ж,) наука ХХ століття виявила широкий спектр різних типів взаємодії ... У сучасній науці категорія «взаємодія» набула статусу одного з кардинальних принципів *опису і пояснення явищ, задаючи парадигму побудови наукових теорій і наукової картини світу*» [12].

Виходячи з означеного, категорія «взаємодія» має міждисциплінарний характер і представляє з себе складне, багатогранне та різноманітне за проявами явище. В межах нашого дослідження ми торкнемось лише двох його складових. А саме: «мети», яка має пояснити сутність досліджуваних нами явищ; та «форм», які можна спостерігати у якості зовнішнього прояву взаємодії.

Категорія «мета» в рамках нашої роботи не потребує спеціального пояснення. Разом із тим, маємо зауважити, що нас буде цікавить насамперед «мета взаємодії» – поняття, яке розкриває сутність зв'язків між призначенням органів прокуратури (які ми перераховували вище) та змістом діяльності інших суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Що ж до категорії «форма», то в Юридичній енциклопедії В. Нагребельним так роз'яснено зміст цього поняття: слово «форма» походить від «(лат. forma – вигляд, зовнішність, устрій, різновид) і означає – 1) зовнішній вигляд, обрис речі, дії тощо або зовнішній вираз певного змісту; 2) устрій, вид, тип, структура відповідних суспільних (соціальних, економічних, правових, організаційних тощо) утворень або процесів (наприклад, управління, судочинства, оплати, обміну), а також порядок чогось...» [13].

Дослідники проблематики прокуратури, розглядаючи окремі складові діяльності цього органу, наводять цілу низку різноманітних форм взаємодії, наприклад: «проведення міжвідомчих нарад, обмін інформацією; узгодження планів проведення спільних перевірок; аналіз та узагальнення результатів таких перевірок; розроблення спільних указівок; видання інформаційних листів, методичних посібників та інших документів» [14, с. 23], брифінг, прес-релізи, інтерв'ю, «круглі столи», прес-тури, виступи в телевізійних ефірах та радіопрограмах, розміщення інформаційних матеріалів на вебсайті, запрошення до службових нарад [15] тощо.

Як бачимо, різноманітність форм вражаюча. Доречі, останні з перерахованих вище форм досліджувались В. Ключковим в роботі присвяченій взаємодії Генеральної прокуратури із ЗМІ, чим і пояснюється їх суттєва відмінність від форм наведених на початку переліку.

Розширює список форм взаємодії й Д. Великодний. Науковець на основі аналізу Порядку координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, затвердженого Наказом Генерального прокурора від 08.02.2021 року № 28 та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР виділяє зокрема такі форми взаємодії як: створення міжвідомчих робочих груп, проведення аналітичних та наукових досліджень, підготовка документів організаційного та методичного спрямування, організація та проведення спільних тренінгів, семінарів, конференцій та інших заходів задля підвищення кваліфікації працівників суб'єктів взаємодії, заслуховується інформація прокурорів, здійснюється загальне сприяння діяльності взаємодіючих суб'єктів. Науковець підкреслює: Наведені форми не є вичерпними, оскільки у процесі досліджуваної взаємодії її суб'єкти можуть здійснювати й інші заходи в установленому законодавством порядку [8, с. 38-39].

З викладеного витікає, що форми взаємодії можуть групуватись за специфікою виконуваних завдань, як то кадрова робота, науково-дослідницька діяльність тощо. А кількість таких груп та їх склад необмежений.

В цьому контексті варто наголосити, що фактично будь-яка із наведених форм взаємодії (або їх груп) може мати місце та бути корисною під час виконання завдань спрямованих на захист національних інтересів України від загроз (тобто тієї діяльності, здійснення якої покладається на органи сектору безпеки і оборони). Саме з невичерпністю переліку можливих форм взаємодії, на наш погляд, і пов'язана відсутність єдиного правового акту, який би врегулював вирішення означеного питання.

Разом із тим, звернемо увагу на згаданий вище Порядок, яким відповідно до частини другої статті 25 Закону України «Про прокуратуру» визначаються основні завдання, засади, *форми* та процедура координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності [16, ч. 1]. Наявність цього нормативно-правового акту свідчить про практику підзаконного врегулювання форм взаємодії прокуратури за окремими напрямками робіт. Підкреслимо, що цей нормативно-правовий акт не є єдиним, нормами якого врегулюються питання взаємодії. У якості подібних документів можна назвати: спільний наказ Державної митної служби України та Генеральної прокуратури України «Про затвердження Порядку взаємодії органів прокуратури України та митних органів України з питань захисту в суді інтересів держави» від 29.09.2009 року № 909/56 (Наказ скасовано на підставі Наказу Державної митної служби № 907/71 (v907_342-11) від 25.10.2011 року) [17]; спільний наказ Головного контрольно-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України» від 19.10.2006 року № 346/1025/685/53 [18] тощо.

Самі лише назви та дати видання названих актів дозволяють зробити низку висновків. По-перше, практика підзаконного врегулювання взаємодії органів прокуратури з іншими державними органами (в тому числі з унормуванням її відповідних форм) не є чимось новим, а навпаки, представляє з себе перевірений часом нормотворчий захід. По-друге, підзаконне врегулювання взаємодії (або форм взаємодії) вживається, як до напрямів діяльності прокуратури, закріплених безпосередньо у Конституції України й Законі України «Про прокуратуру», так і для регулювання іншої спільної діяльності. По-третє, означені підзаконні акти видаються, як скоординованими зусиллями, так і з ініціативи лише прокуратури.

Пояснення потребує питання: чому взаємодія та її форми за одними напрямками робіт врегулюються додатково, а інші залишаються без такого унормування? На наш погляд, цьому факту сприяє ціла сукупність причин. А саме: нормативне

врегулювання закріплює найбільш ефективні форми взаємодії; провадиться з найважливіших, дискусійних або таких, що найчастіше зустрічаються випадків спільної діяльності; додаткове підзаконне унормування спрямоване на стандартизацію й усесторонню оптимізацію вирішуваних питань.

Для завершення дослідження увагу слід приділити також визначенню особливостей взаємодії, яка є наслідком співвідношення конституційно визначених завдань (напрямів діяльності) прокуратури із завданнями органів сектору безпеки і оборони (до них відноситься захист від загроз національних інтересів України).

Перш за все, на наш погляд, варто наголосити, що вся діяльність прокуратури спрямована на захист прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина. Їх систематичне, масове або суттєве порушення безумовне може розцінюватися, як загроза національним інтересам України.

Разом із тим, наприклад, такий напрям діяльності прокуратури, як представництво інтересів держави в суді, відповідно до законодавства здійснюється лише у виключних випадках, а також в порядку визначеному законом. Отже, складно уявити ситуацію при якій будь-який державний орган сектору безпеки і оборони не зможе самостійно себе представляти. Тож, взаємодія за цим напрямом дуже малоімовірна. В цьому контексті, ситуація з підтриманням прокуратурою публічного обвинувачення в суді дає прокуратурі вже більше простору для взаємодії із органами сектору безпеки і оборони. Натомість здійснення прокуратурою організації і процесуального керівництва досудовим розслідуванням тощо, передбачає інтенсивну взаємодію і відповідно становить основний напрям, який вимагає активної взаємодії прокуратури з державними органами сектору безпеки і оборони.

Підкреслимо, що мета, зміст, порядок і форми такої взаємодії доволі чітко врегульовані процесуальним законодавством. «Усі дії прокурора (вимоги прокурора, участь у засіданнях, невідкладне прийняття прокурора, розгляд заяв, клопотань і скарг, відвідування і перевірки, координація та узгодження спільної діяльності, вступ прокурора в розгляд відповідних справ у суді тощо) в кримінальному, цивільному та господарському судочинстві так чи інакше набувають належної процесуальної форми...» [19, с. 124-125].

Висновки. Узагальнюючи та підсумовуючи зібрані відомості щодо форм взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони, маємо підстави зробити такі висновки і рекомендації:

Під формами взаємодії органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони доцільно розуміти зовнішні прояви способів сумісної цілеспрямованої діяльності, яка виражається в застосуванні стандартизованих засобів та прийомів, що провадяться за певною методикою або схемою, задля досягнення відповідної мети взаємодії.

Основні законодавчо визначені напрями діяльності органів прокуратури здебільшого реалізуються за допомогою форм взаємодії, що закріплені у процесуальних нормах.

Взаємодія органів прокуратури з суб'єктами сектору безпеки і оборони наразі не має вичерпного переліку форм сумісної діяльності. Для підвищення своєї ефективності відповідна взаємодія має вирішувати питання, які виходять за межі процесуального законодавства. При цьому, реалізація окремих завдань взаємодії, які відрізняються повторюваним характером, вирішується у національній правовій практиці шляхом унормування форм її провадження наказами Офісу генерального прокурора або сумісними (в тому числі міжвідомчими) нормативно-правовими актами, виданими на підзаконному рівні.

В майбутньому вдосконалення взаємодії суб'єктів сектору безпеки і оборони передбачає виявлення типових, найбільш актуальних, а також найбільш вірогідних проблем у цьому секторі. Їх ефективно вирішення на наш погляд, як і раніше доцільно реалізувати на підзаконному рівні та разом із формами закріплювати порядок, інструменти, строки та інші особливості провадження сумісної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 31, ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII (із змінам). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 2-3, ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII (із змінами). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 11, ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12/ed20211124#Text>.
4. Конституція України : Основний Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (із змінами). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
5. Попов Г.В. Взаємодія органів прокуратури з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування в контексті нагляду за додержанням законів щодо захисту прав і свобод дітей. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2010/1. С. 141-146.
6. Колеснік Т.Є. Особливості взаємодії органів прокуратури з іншими органами державної влади в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 3 частина 3/2015. С. 14-21.
7. Єднак В.М. Шляхи вдосконалення форм і методів взаємодії органів прокуратури України з іншими правоохоронними органами держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Випуск 4 (29) том 1. С. 173-177.
8. Великодний Д. Взаємодія прокуратури з органами публічної влади та місцевого самоврядування у процесі захисту інтересів держави. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. Випуск 2 (62). С. 35-41.
9. Про затвердження Положення про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 02.02.2016 р. № 74 (із змінами). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.03.2016 р. за № 320/28450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0320-16/ed20210312#Text>.
10. Про затвердження Порядку дій посадових осіб органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо установа режиму в пунктах пропуску через державний кордон, здійснення контролю за його додержанням, а також організації і забезпечення взаємодії та координації контрольних органів і служб, що здійснюють різні види контролю або беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон : Наказ Адміністрації державної прикордонної служби України від 29.08.2011 р. № 627. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.09.2011 р. за № 1117/19855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1117-11/conv#Text>.
11. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців Національної гвардії України (до курсу «Українська мова за професійним спрямуванням») / уклад. :

М.П. Вовк, Р.С. Троцький, В.С. Молдавчук, О.В. Чуприна, О.А. Блінов, С.І. Шепель; за ред. А.О. Пожидаєва. К. : НАВС України, 2016. 156 с.

12. Філософський енциклопедичний словник (ФЕС) / за ред. В.І. Шинкарук (голова редколегії). Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАНУ. Київ: Абрис. 2002. 744 с.

13. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : «Укр. енцикл.». Т. 6 : Т-Я. 2004. 768 с.

14. Марченкова С.О. Адміністративно-правовий статус прокурора України ; дис. ... канд. юрид. наук : спец 12.00.07 / С.О. Марченкова. К., 2011. 189 с.

15. Ключков В. Взаємодія Генеральної прокуратури із засобами масової інформації. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3/2020. С. 328-332.

16. Про затвердження Порядку координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності : Наказ Офісу Генерального Прокурора від 08.02.2021 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text>.

17. Про затвердження Порядку взаємодії органів прокуратури України та митних органів України з питань захисту в суді інтересів держави» : спільний наказ Державної митної служби України та Генеральної прокуратури України від 29.09.2009 р. № 909/56 (Наказ скасовано на підставі Наказу Державної митної служби № 907/71 (v907_342-11) від 25.10.2011 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v909_342-09#Text.

18. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, Служби безпеки України : спільний наказ Головного контрольно-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 р. № 346/1025/685/53. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 2006 р. за N 1166/13040. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-06#Text>.

19. Прокурорське право: навч. посібник / Г.Д. Борейко, О.М. Броневицька, Ю.О. Лісіцина, В.В. Луцик, В.В. Навроцька, І.Р. Серкевич, Б.М. Телефанко; за заг. ред. В.В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 640 с.